

Simpozion internațional FICE România

Dizabilitatea, o piedică în calea integrării sociale

Privați de afecțiunea și de sprijinul unui mediu familial natural, loviiți de prejudecățile, mult prea dese, ale angajatorilor, lipsiți de posibilitatea de cumpărare a unei locuințe, cei circa 5.000 de tineri care părăsesc anual sistemul de ocrotire și care urmează să se integreze în viața socială și profesională se trezesc în fața unei realități crude. Cum pot fi ajutați acești tineri? Ce se poate face pentru tinerii dezavantajați în general? Aceasta a fost întrebarea la care au încercat să găsească răspunsul zeci de experți din țară și din străinătate, reuniți între 5 și 9 octombrie la simpozionul internațional *Pregătirea și integrarea socio-profesională a tinerilor dezavantajați*. Evenimentul a fost organizat de Federația Internațională a Comunităților Educative – secțiunea România, în parteneriat cu FICE Europa, Universitatea București (Facultatea de Psihologie și Științele Educației și Facultatea de Sociologie și Asistență Socială), Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din București, sector 2, 3 și 5, Vaslui și Teleorman, ISMB și Tribuna învățământului.

În ciuda faptului că legislația românească prevede explicit faptul că toți tinerii trebuie să aibă, în egală măsură, dreptul la educație și la un loc de muncă (Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, fiind doar un exemplu), iată că în practică lucrurile sunt departe de a sta așa. Scăderea generală a numărului locurilor de muncă din ultimii ani a afectat, în primul rând, persoanele cu handicap, iar locurile de muncă protejate sau diminuat sever. „În majoritatea județelor țării nu sunt înregistrate nici în prezent unități de lucru protejate pentru persoanele cu handicap – se arată într-un raport pe anul 2008 privind integrarea socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție a copilului, realizat de Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse. Au fost luate măsuri de încurajare a întreprinderilor să angajeze persoane cu handicap, dar rezultatele nu sunt încă satisfăcătoare”.

Procentul de integrare pe piața muncii a tinerilor dezavantajați este extrem de scăzut

În deschiderea simpozionului internațional *Pregătirea și integrarea socio-profesională a tinerilor dezavantajați*, Toma Mares, presedintele FICE România, a prezentat concluziile unei cercetări întreprinse de FICE privind situația tinerilor de peste 18 ani care părăsesc instituțiile de asistență socială din România. Situația nu arată deloc încurajător. În județul Vaslui, de exemplu, dintr-un total de 25 de tineri cu dizabilități care au părăsit instituțiile de asistență socială între 2008 și 2009, doar 4% s-au integrat pe piața muncii. Nici în Teleorman lucrurile nu stau mai îmbucurător,

procentul de integrare pe piața muncii fiind, în aceeași perioadă, de doar 9%. La Iași, situația este iarăși tristă, doar 21% dintre tinerii cu dizabilități care au părăsit instituțiile de asistență socială între 2008 și 2009 au reușit să se integreze în câmpul muncii. Lucrurile stau mai bine totuși în Capitală, unde procentul de integrare a tinerilor dezavantajați a atins chiar 90%, la nivelul sectorului 6, între 2008-2009. Domeniile principale în care aceștia sau angajați sunt confecții, construcții, industria alimentară, comerț, curățenie sau pază.

Exemple de bune practici în domeniu

Simpozionul a constituit un cadru propice al schimbului de experiență între specialiști din diverse țări, din domeniul asistenței sociale și al incluziunii sociale. Participanții au căutat și au găsit, pe parcursul celor patru zile – două zile de discuții la București și două zile la Alexandria –, multiple soluții concrete cu privire la problematica tinerilor dezavantajați. Gherhard Schemenau, secretarul general FICE Europa, a împărtășit din experiența extrem de bogată și avansată a Germaniei în domeniul asistenței sociale și protejării drepturilor copiilor, precum și a încadrării tinerilor dezavantajați pe piața muncii. Acesta a vorbit despre „Integrarea persoanelor tinere defavorizate, prezentată din perspectiva măsurilor de integrare oferite de Complexul de Reabilitare Schottener Reha, Landul Hessen, Germania”. Măsurile de integrare, a spus Gherhard Schemenau, vizează în principal ocupațiile protejate, formarea profesională (unde se are în vedere potențialul de dezvoltare individuală, scopul final fiind frecventarea unei școli de

pregătire profesională de la 11 luni la maxim 18 luni), stabilirea diagnosticului (o evaluare realistă a aptitudinilor și a posibilității de cuprindere a tinerilor într-o activitate, ce cuprinde două faze: analiza aptitudinilor și exersarea la locul de muncă), dar și asistarea pregătirii pentru viața profesională înainte și după absolvirea școlii. Se remarcă aici diferența între sistemul german și cel român, în care monitorizarea traseului profesional al tinerilor, după ce au absolvit școala, este aproape inexistent. Exemple de bune practici au fost prezentate și de către delegația din Israel, condusă de Lia Meron, directorul Departamentului Căminelor de Copii, Israel. Aceasta a vorbit despre „Integrarea în societate a absolvenților din satele de îneret din Israel”. Potrivit studiilor, doar pentru unul din 10 absolvenți trecerea la viața independentă a fost problematică, dovădindu-se că aceștia sunt mai apti pentru viața independentă decât cei din internatele terapeutice.

Soluții propuse

Principalele soluții propuse în cadrul atelierelor, ne-a spus lector univ. dr. Roxana Urea, de la Facultatea de Psihologie și Științele Educației, univ. dinre moderatorii atelierelor, au fost: implicarea în cadrul procesului de inserție pe piața muncii a mediatorului social, realizarea unor parteneriate privind formarea profesională încă de la începutul procesului de orientare către o meserie a copiilor cu deficiențe, informarea

tinerilor dezavantajați privind resursele locale ce le facilitează integrarea în comunitate, motivarea tinerilor dezavantajați de către familie și școală prin relevarea importanței educației și a muncii. Importanța școlii și a educației, în general, în succesul integrării în societate a acestor tineri a fost accentuată și aprofundată de prodecanul Facultății de Psihologie și Științele Educației, prof. univ. dr. Ioan Neacșu, în prezentarea sa, intitulată sugestiv „Învățământul, strategie sustenabilă în inserția-integrarea socio-profesională a tinerilor”.

Trecerea de la integrare la incluziune, o necesitate

Sensibilizarea comunității privind tinerii dezavantajați în vederea integrării socio-profesionale rămâne însă unul din punctele critice la care mai este mult de lucrat în România. Accentul însă, a spus prof. univ. dr. Verginia Crețu, nici nu se mai pune astăzi pe conceptul de integrare, ci pe acela de *incluziune*, dorindu-se o trecere cât mai rapidă de la integrare la incluziune. Astfel, dacă la capitolul integrare stăm prost, nu mai vorbim de cel al incluziunii. În tot acest timp, dezagregarea familială și insuficiența dezvoltare a sistemului de servicii sociale comunitare au generat o creștere a riscurilor la care sunt expuși mai ales copiii și tinerii: violența în familie și în comunitate, abandonul școlar, cerșetoria, consumul de droguri și alcool, traficul de persoane...

Diana SBĂRCEA

Legea privind protecția și promovarea drepturilor copilului necesită modificări

Organizația Salvați Copiii va înainta Guvernului, în perioada imediat următoare, propuneri de modificare a Legii 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Deși la momentul la care a fost adoptată (2004) legea răspundea necesităților societății, a spus Rebeca Grosu, președintele Salvați Copiii, Filiala București, **realitatea românească în continuă schimbare impune îmbunătățirea și adaptarea legii la această realitate**. De asemenea, încă de la început existau anumite lipsuri în cadrul legii. În acest context, Salvați Copiii a organizat săptămâna trecută o masă rotundă, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar al Sectorului 6, la care au participat reprezentanți ai Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, precum și cadre didactice din învățământul preșcolar al sectorului 6. **Se dorește o lege în care să se regăsească toți copiii**, nu doar cei aflați în dificultate, o lege în care să fie introduse toate categoriile de copii (cei supradotați, de exemplu, nu sunt vizați de această lege), a accentuat Conona Petrescu, inspectorul pentru învățământul preșcolar al sectorului 6.

Concret, se impun *modificări* în ceea ce privește: migrația tot mai mare a cetățenilor români în străinătate, care își lasă singuri copiii. Legea 272 nu face nicio referire la această situație, realitatea impunând stabilirea unor obligații pentru părinți, în aceste cazuri, și a sancțiunilor în cazul nerespectării acestora. O altă lacună a legii este aceea că nu prevede nicio sancțiune pentru părinți care nu respectă

dreptul copilului de a merge la școală și nici obligativitatea vreunei instituții de a veghea ca toți copiii să meargă la școală. De asemenea, deși legea prevede faptul că elevul are dreptul de a fi tratat cu respect de către cadrele didactice, pedepsele corporale fiind interzise, nu este prevăzută nicio sancțiune. Nerespectarea acestei obligații, a mai

spus Rebeca Grosu, ar trebui să fie încadrată la abateri disciplinare sau abateri disciplinară gravă.

O altă nemulțumire este aceea că, deși Legea 272 interzice aplicarea pedepselor fizice sub orice formă, nu se prevede nicio sancțiune. E adevărat, Codul penal sancționează infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului, cu închisoare de la 3 la 15 ani, dar foarte puține sunt cazurile – doar celea foarte grave –, care ajung obiectul de cercetare al organelor de poliție. Art 62, alin. 3, din lege, care stipulează faptul că „părinții decăzuți din drepturile părintești, precum și cei cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești păstrează dreptul de a consimți la adopția copilului lor” a iscat și el controverse. „Dacă părinții au fost decăzuți din drepturile părintești sau le-au fost interzise drepturile părintești, această măsură ar trebui să vizeze toate drepturile”, susțin reprezentanții Organizației Salvați Copiii.

Însă doar modificarea legii nu este suficientă pentru succesul acesteia. Este nevoie mai ales de *cunoașterea* ei de către toate persoanele implicate în munca cu copii, cadre didactice, părinți, instituții, a spus Conona Petrescu. Multe persoane nici nu au auzit de Legea 272/2004, a spus inspectorul pentru învățământul preșcolar al sectorului 6, care a rugat cadrele didactice să disemineze în instituțiile de învățământ de unde vin legislația în domeniul protecției drepturilor copilului. (D.S.)